

II. správa SNB
Analytický odbor

č.j.: CB-0077/133/03-89

V Praze dne 5. 7. 1989

Výtisk č.: 2

Počet příloh: 8/16

Věc: Denní situační zpráva č. 133/89 ze dne 5. července 1989

- K bodu 2a) 1/1
K bodu 2b) 3/6 4/8
K bodu 3) 2/5
K bodu 4) 1/2

Zničeno N. S. Š. 2/1

Náčelník II. správy SNB

plk. PhDr. Karel VYKYPĚL

Výtisk č.: 2

Počet listů: 1

K bodu 2a)

Rozdělovník - pro s. ministra
a I. náměstka MV ČSSR

Po vzájemné dohodě mezi představiteli arabských zemí a USA uvolní v září tohoto roku dosavadní premier Libye KÁDÁFI své místo a spolu s celou rodinou odcestuje do USA, kde mu bude poskytnut azyl. Vše má proběhnout v naprostém klidu, KÁDÁFI je s tímto údajně srozuměn.

Cílem je změna mocenských pozic v této oblasti ve prospěch USA, zejména blokace dosažených úmluv mezi SSSR a Iránem při jednání v červnu 1989. Současně uvolnění prostoru Egyptu k manévrování, který postupuje v intencích s požadavky USA v této oblasti (tzv. nadstavba Camp David dohody).

Nástupcem má být člověk, proti kterému nemůže mít výhrydy ani SSSR a který nebude USA činit potíže v nastoupeném trendu.

Poznatek získán při obchodním styku s osobou z rodinného kruhu KÁDÁFIHO.

Poznatek získán 4. 7. 1989, je hodnocen jako seriozně přenesený. Poznatek lze využít pouze k informaci vedení FMV a gen. taj. ÚV KSČ s. JAKEŠE z důvodu nebezpečí dekonspirace Pramene.

12. očl6

Výtisk č.: 2

Počet listů: 2

k bodu 2b/

Rozdělovník 1

Jeden z hlavních organizátorů Nezávislého mírového sdružení Tomáš DVOŘÁK uvedl, že NMS připravuje na pondělí 31. 7. 1989 shromáždění, které by se mělo uskutečnit v Praze na náměstí Míru od 17,00 hodin. Tato akce je motivována trestním stíháním a soudním jednáním s Vladanem KOČÍM a Janem ŠUBRTEM pro trestný čin nenaštoupení vojenské základní služby dle § 269 trestního zákona, na kterém by měl být vyjádřen nesouhlas s vězněním tzv. odpíračů vojenské základní služby a současně vznesen požadavek na uzákonění náhradní civilní služby.

V tentýž den nev tutéž hodinu by měly být na podporu těchto požadavků organizovány manifestace mírových aktivistů v zahraničí, před budovami československých velvyslanectví.

Tomáš DVOŘÁK dále uvedl, že by dne 19. 7. 1989 od 15.00 hodin se sešli zástupci NMS před vchodem do budovy Generální prokuratury v Praze a žádali o přijetí u Generálního prokurátora a požadovali zde propuštění všech vězněných odpíračů vojenské základní služby z důvodu svědomí. Pokud by k přijetí nedošlo, mělo by v podstatě dojít k manifestaci před budovou GP. Při dalším rozhovoru však DVOŘÁK uvedl, že tato akce se pravděpodobně neuskuteční a bude organizováno pouze shromáždění dne 31. 7. 1989. K této příležitosti má NMS připraveno několik tisíc letáků.

Tomáš DVOŘÁK dále uvedl, že je v pravidelném styku s hlavním organizátorem Demokratické iniciativy Emanuelem MANDLEREM, se kterým jedná o možnosti vstupu NMS do nově založené tzv. Demokratické tiskové služby. Současně by mělo v nejbližší době do-

jít k jednání mezi NMS, oficiálním čs. mírovým výborem a SSM.

Poznatek byl získán dne 30. 6. 1989. Pramenem č. 1, je hodnocen jako pravdivý a lze jej využít v informačním toku FMV.

Jsou přijata opatření ke zjištění dalších poznatků a následné eliminaci jejich činnosti.

1. odk

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH
Zrušen stupň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 Zákon č. 492/2005 Sb.

Výtisk č.: 1
Počet listů: 3

K bodu 2b)

Rozdělovník č. 1

Ladislav LIS a Jan ŠTERN konzultovali text dokumentu nezávislých aktivit k 21. srpnu odesílaný parlamentům soc. zemí Varšavské smlouvy. Dokument byl prostřednictvím manželky LISE - Aleny LISOVÉ předán hlasatelce SE Libuši ČEROVSKÉ v tomto znění:

Dopis předsedům vlád a poslaneckých sněmoven BLR, MLR, NDR, PLR a SSSR. Vážený pane předsedo rady ministrů, vážení páni poslanci. Obracíme se na Vás a vaším prostřednictvím k vládě vaší země i k jejímu nejvyššímu zastupitelskému sboru. Před téměř 21 lety, v noci z 20. na 21. srpna 1968 překročila vojska Varšavské smlouvy hranice státu ČSSR. Učinila tak v rozporu s vůlí obyvatelstva naší země i jeho tehdejších ústavních orgánů a v příkrém rozporu s platnými normami mezinárodního práva. Vojenským zásahem a následným vmešováním bylo hrubě porušeno ustanovení čl. 1 mezinárodního paktu o občanských a politických právech v němž se praví: "Všechny národy mají právo na sebeurčení. Na základě tohoto práva určuje svůj politický statut a svobodně uskutečňuje svůj hospodářský a sociální a kulturní rozvoj." Váš stát se zavázal toto ustanovení respektovat. Dalo se očekávat, že po podepsání závěrečného helsinského aktu a po přijetí citovaného mezinárodního paktu vaše vláda a váš zastupitelský sbor zrevíduje svůj postoj k srpnové invazi a veřejně se od tohoto činu distancuje. Od helsinské konference uplynulo 14 let a vy jste dosud nic takového neučinili. Slova o společném evropském domě mají tak trhlinu v samých základech. Žádáme vás proto za prvé:

- 1) abyste uznali intervenci z roku 1968 za čin hrubě porušující mezinárodní právo a odporující liteře i duchu helsinského procesu
- 2) abyste se veřejně zřekli Brežněvovy doktriny, kterou se intervence ospravedlňovala
- 3) má-li být porušení mezinárodního práva odčiněno, musí i vojska, jež k nám před 21 lety nezákonně vstoupila, z ČSSR odejít. Nejde nám o historické reminiscence. Rána zasazená v r. 1968 nejen ČSSR, ale i mezinárodnímu právu je dosud živá. Věříme, že občané vaší země naše legitimní stanovisko pochopí i podpoří.

Praha 3. 7. 1989 - podepsání za Chartu 77 HRADÍLEK, NĚMCOVÁ, VONDRA, za Čsl. helsinský výbor HÁJEK J., LIS, MALÝ, za Demokratickou iniciativu MANDLER, DOLEŽAL, LITOMISKÝ, za Hnutí za občanskou svobodu BATTĚK, Jan ŠTERN, M. DOHNAL, P. BRATINKA, ČARNOGURSKÝ, za NMS CHUDOMEL, J. SVOBODA, R. ŠORMOVÁ, za SPUSA P. JUNGMAN, B. KOUTNÝ, P. BARTOŠKA, S. DEVÁTÝ, za Klub právní podpory L. KOHOUT, R. RÁKOSNÍK, A. NEDVĚD, za České děti P. PLACÁK, za Mirový klub J. LENNONA S. PENC, Heřman CHROMÝ, KŘEST, za unii lidských práv R. MALÝ, K. COURAL, T. KOPŘIVA.

Za správnost textu BATTĚK, LIS, MANDLER + jejich adresy.

Text odesíala Alena LISOVÁ v dopisech na rávratku tj. proti podpisu, dne 4. 7. budou doručeny na jednotlivé zastupitelské úřady soc. států v Praze a jejich prostřednictvím telefonem mají být doručeny adresátům v příslušných soc. státech. Hlavní organizátor textu Ladislav LIS jej konzultoval s Jiřím HÁJKEM a R. BATTĚKEM. Velká diskuse vznikla kolem signace zástupců tzv. OBRODY - konkrétně LIS tuto záležitost projednával s Lubošem KOHCUTEM a ten mu sdělil odmítavé stanovisko OBRODY. Tato aktivita se rozhodla, že je pro ni nepřijatelný třetí bod textu, doporučila dokument přepracovat a doplnit o formulaci "vzhledem k dalším uvolněním mezinárodního napětí". Bez této úpravy má podle názoru zástupců OBRODY dokument vyloženě konfrontační charakter a proto se k signaci nebudou připojovat a připraví

vlastní prohlášení k otázce 21. srpna v ČSSR. LIS, BATĚK a ŠTERN s MANDLEREM upozornili na tento další rozpor zapříčiněný OBRODOU ve společných prohlášeních nezávislých iniciativ - tentokrát bude dokument odeslán bez ohledu na to, zda OBRODA bude souhlasit s původním návrhem nebo se rozhodne akci **admitnout**. V každém případě podle LISE je odstoupení zástupců OBRODY neúspěchem, ale akce musí proběhnout i bez nich. Embargo na zveřejnění dokumentu je do 4. 7. 1989.

Poznatek byl získán dne 3. 7. 1989 Pramenem čl., je hodnocen jako pravdivý a lze jej využít v informačním toku FMV.

Jsou prováděna opatření k prohlubování rozporů mezi OBRODOU a Chartou 77.

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupň utajení (svazky) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení vyhlášky č. 355 Sb.

[REDAKCE]
Výtisk č.: 1
Počet listů: 2

K bodu 2b)

Rozdělovník č. 1

Scénáristka Marta KADLEČÍKOVÁ, která zastává m.j. funkci tajemnice čs. národního centra PEN CLUBU, jehož činnost byla v krizových letech zastavena, hovořila o otázce obnovení činnosti čs. PEN CLUBU s předsedou SČSS Miroslavem VÁLKEM. Jmenovanému objasnila podstatu činnosti PEN CLUBU, historii vzniku čs. centra, okolnosti, za kterých byla činnost čs. PEN CLUBU zastavena a důvody, které vedou ke snaze činnost čs. centra obnovit. Byla rozebrána i účast Václava HAVLÁ při obnovení čs. PEN CLUBU s tím, že nelze Václava HAVLÁ nějakým způsobem pominout, neboť by tato skutečnost mohla být využita k vedení dalších protičeskoslovenských kampaní a popularizaci osoby HAVLÁ jako "politického mučedníka". Miroslav VÁLEK v podstatě s Martou KADLEČÍKOVOU souhlasil.,.

Dne 26. 6. 1989 se sešli v bytě Marty KADLEČÍKOVÉ bývalí členové předsednictva čs. PEN CLUBU, aby stanovili další postup při obnově činnosti čs. centra (MUDr. Josef NESVADBA, Ema ŘEZÁČOVÁ, Ivan KLÍMA, Zdeněk URBÁNEK, Václav HAVEL, Lumír ČIVRNÝ, spisovatel KAFKA aj.). Na této schůzce bylo domluveno, že tzv. "valná hromada" bývalých členů čs. PEN CLUBU bude svolána na 1. 8. 1989 do Prahy (místo prozatím neurčeno) k projednání obnovení činnosti čs. PEN CLUBU, zvolení předsedy a podmínek k přijímání nových členů PEN CLUBU. O této "valné hromadě" a

a krocích k obnovení činnosti byly dopisem ze dne 27. 6. 1989 informováni ministři české a slovenské kultury a předseda SČSS. Marta KADLEČÍKOVÁ a Ivan KLÍMA prosadili, aby o podnikaných krocích k obnově čs. PEN CLUBU nebyli jakýmkoliv způsobem informováni žádní novináři, aby tato skutečnost nemohla být jakýmkoliv způsobem, zejména v zahraničí, zneužita. Václav HAVEL navrhl, aby na toto shromáždění byli pozváni i čestní členové zahraničních center PEN CLUBU, což jsou Eva KANTÍRKOVÁ a Ludvík VACULÍK. Aby nedošlo ke kompromitaci a prosazování dalších "disidentských zájmů", byl tento návrh po delší diskusi přijat. Zúčastněným osobám se jako nejvhodnější návrh na zvolení předsedy čs. PEN CLUBU jevil Jiří MUCHA.

Ivan KLÍMA a Marta KADLEČÍKOVÁ byli jako pracovní komise pověřeni přípravou (valné hromady) a obesláním bývalých členů čs. PEN CLUBU (42 osob) a těch, kteří mají o členství v této organizaci zájem (28 osob).

Ivan KLÍMA a Marta KADLEČÍKOVÁ se o vlastní vůli rozhodli, že na ustavující schůzi PEN CLUBU pozvou i předsedu SČSS Miroslava VÁLKA.

Poznatek byl získán v měsíci červnu 1989 Pramenem č. 1, je hodnocen jako pravdivý a lze jej využít v informačním toku FMV.

Prováděná opatření mají za cíl sledovat další vývoj a činnost osob směřující k obnově činnosti PEN CLUBU.

M. vdB

[REDACTED]
Výtisk č.: /

Počet listů: /

K bodu 2b)

Rozdělovník č. 1

Ústřední tajemník Rady židovských náboženských obcí v ČSR František KRAUS, v době svého pobytu v USA v červnu 1989 uskutečnil hodinové jednání s generálním tajemníkem Světového židovského kongresu Israelem SINGEREM. V průběhu tohoto jednání SINGER předložil požadavek KRAUSOVY o zprostředkování 24 hodinové návštěvy ČSSR, bez oficiálního zveřejnění jeho pobytu. Cílem tohoto pobytu inkognito příjezdu je přijetí na vládní úrovni soudruhem FOJTÍKEM. V případě kladného výsledku jednání (nebylo blíže konkretizováno), chce do ČSSR přicestovat předseda Světového židovského kongresu Edgar BRONFMAN. V této souvislosti se SINGER vyjádřil, že Světový židovský kongres může pro ČSSR zaručit doložku nejvyšších výhod.

Poznatek byl získán 26. 6. 1989 Pramenem č. 1, je hodnocen jako pravdivý a lze jej využít v informačním toku FMV.

Jsou prováděna opatření ke zjištování dalších skutečností v souvislosti se zjištováním zájmů a postupu Světového židovského kongresu a předpokládaným příjezdem Edgara BRONFMANA do ČSSR.

9. vaf

Výtisk č.: 2
Počet listů: 2

K bodu 3)

Rozdělovník 1

V posledním období proběhlo na PZO Metalimex několik jednání s různými čs. organizacemi (JZD AK Slušovice, PZO Merkurie, o.p. IMEX, Ministerstvo obchodu ČSR), které prověrovaly možnosti vývozu uhlí do KS prostřednictvím PZO Metalimex. Uvedené čs. organizace mají zájem uhlí nakoupit ze skladů pro vlastní potřebu a poté jej vyvážet do KS za účelem získání devizových prostředků. Počítají např. JZD AK Slušovice s vývozem 200 000 tun uhlí, ostatní organizace celkově 300 000 tun uhlí. Při jednáních byli zástupci výše uvedených organizací pracovníky PZO Metalimex odmítnuti a upozorněni, že takovýto způsob vývozu uhlí do KS by poškozoval čs. národní hospodářství. Uhlí by totiž bylo z uhelných skladů nakupováno za MOC, která je cca o 400,- Kčs/t nižší než jsou skutečné náklady na dobývání (dotováno státem).

Situace byla projednána na vedení PZO se závěrem požádat FMPE o inventuru všech zásob uhlí na uhelných skladech a zamezit těmto ztrátovým vývozům nepovolováním výjimek. Existuje nebezpečí, že i v případě realizace opatření navrženého vedením PZO Metalimex může dojít k prosazení lokálních zájmů a schválení výjimek k vývozům. Potvrzuje to i skutečnost, že někteří zástupci čs. organizací se po odmítnutí ze strany PZO Metalimex vyjádřili, že vývozy uskuteční přes jiný PZO.

6. 06/6

Zrušený řádek

Poznatek byl získán v měsíci červnu 1989 Pramenem č. 1, lze jej považovat za seriozně přenesený a je možno ho využít v informačním toku FMV.

Jsou prováděna opatření ke sledování vývoje v uvedené oblasti zájmů čs. organizací a včasnému signalizování poznatků o realizaci vývozu uhlí cestou jiných PZO.

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle ustanovení § 157 odst. 3 zák.
6. nlt
45

[REDACTED]

Výtisk č.: 2
Počet listů: 3

K bodu 3)

Rozdělovník č. 1

Dne 30. 6. 1989 ve 21,45 hod. došlo k nedorozumění při přípravě linky OK 102 Praha-Bratislava-Košice. Linka OK 102 letěla jen do Košic a zvláštní linka OK 102A do Bratislavы a Košic. Nejednalo se o technickou závadu, ale šlo o údajné zavinění ze strany dispečerů.

V návaznosti na poznatky o personálních problémech pilotů a palubních průvodců, které vyvolávají značnou nespokojenosť u cestující veřejnosti při zrušení linek nebo při jejich zpoždění bylo zjištěno:

- že posádka linky OK 102 dne 30. 6. 1989 ve 20,25 hod. sdělila cestujícím, že nepoletí až do Košic, a to z důvodu toho, aby nedošlo k překročení letové normy u výkonných letců. Z tohoto důvodu posádka žádala, aby cestující do Košic z letadla vystoupili. Cestující do Košic tto odmítli.

Cestující žádali přítomnost GŘ ČSA a asistenci příslušníků SNB. V tomto případě nebyl zastižen generálský dozor ČSA, který danou situaci měl vyřešit. Generálský dozor ČSA v uvedenou dobu měl vykonávat Ing. NOHÝNEK. Vzniklou situaci řešil operační dispečink (Závod letecká doprava Praha) a vedoucí směny Centrálního dispečinku ČSA.

Zrušen st.

Vzhledem k tomu, že vlivem nedostatku palubních průvodčí na tuto linku a později nesrovnalosti s odbavováním cestujících (přeplněný vchod "C" na letišti P-Ruzyně) vznikla situace, kdy posádce ČSA by další zpoždění při odletu prošla povolení letová norma u létajícího personálu. Kpt. letadla linky OK 102 žádal přímý let Praha - Košice bez mezipřistání v Bratislavě.

Konečná situace s odletem linky OK 102 byla vyřešena tak, že cestující do Bratislavě z uvedené linky budou přepraveni náhradním leteckým spojem OK 102A.

(V důsledku tohoto opatření byla využita přítomnost posádky OK 256 - "pošta Praha-Košice", přičemž vznikla další potíž, neboť na tuto linku není plánovaný palubní průvodčí).

Vedoucí směny CD (Centrální dispečink) rozhodl sehnat palubní průvodčí na náhradní letecký spoj OK 102A i za cenu zpoždění ostatních plánovaných linek.

Plánovaný odlet linky OK 102 dne 30. 6. 1989 v 16,20 hod. v důsledku vzniklých a stávajících provozních nedostatků byl z Prahy uskutečněn v 21,20 hod. do Košic. Náhradní spoj OK 102A odletěl z Prahy do Bratislavě až ve 22,10 hod. a z Bratislavě do Košic ve 23,25 hod.

Na základě výše uvedené situace odesíal ředitel ČSA ing. Jiří NULÍČEK dopis řediteli odboru civilního letectví FMDS ing. DOMINOVÍ, ve kterém jej informuje o současném stavu provozu ČSA zejména na úseku letového dopravního oddílu s návrhem souboru opatření na řešení současného kritického stavu.

Podle názoru odborníka není současná situace u ČSA dobrá a je otázkou času, kdy celá nařídila přijatá opatření padnou a ČSA tzv. "padne na kolena"- Sice se pořád upozorňuje na kritický stav v technice, počtu vycvičených pilotů atd., když to snad ani nikdo neče a nic se s tím nedělá. Současná stav je výsledkem toho, co vedení ČSA od dob BOLCHY (bývalého letového náměstka) nezajistilo. Nebude-li současná situace řešena, může to v ČSA dopadnout ještě hůře, než tomu bylo na lince OK 102 dne 30. 6. 1989.

Poznatek byl získán v průběhu druhé poloviny června 1989
Pramenem č. 1. Je hodnocen jako pravdivý a lze jej využít v
informačním toku FMV.

Jsou realizována opatření s cílem podchycení a signaliza-
ce negativních jevů, týkajících se zajištění provozu ČSA,
která by mohla mít negativní celospolečenský dopad.

7.046

ARCHIV BEZPEČNOSTNÍCH
Zrušen stupň utajení (svazku) dnem 1.1.2008 podle Ustanovení § 157 odst. 3

[REDACTED]
Výtisk č.: 1
Počet listů: 1

K bodu 4)

Rozdělovník č. 1

Dne 4. 7. 1989 byly na Obvodní poště v Praze 6 podány dva telegramy adresované generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ s. JAKEŠOVI a šéfredaktorovi Rudého práva s. HOŘENÍMU následujícího obsahu:

Vážený s. generální tajemníku, jako komunista považuji za svoji povinnost protestovat proti článku neuměle spojujícímu Chartu 77 s teroristickou skupinou, který dnes vyšel v Rudém právu. Pokus bránit tímto způsobem společnost může dosáhnout jen opak, protože poškozuje naší stranu i stát a odvádí pozornost od skutečných problémů.

Prosím, aby strana učinila těmto praktikám přítrž v zájmu přestavby, na níž se také snažím podle svých sil podílet.

Se soudružským pozdravem

Rudolf Převrátíl

dopis
Druhý, adresovaný s. HOŘENÍMU, je autorem v záhlaví datován dnem 5. 7. 1989, ačkoliv byl podán již 4. 7. 1989. Text je zkrácen a zní: "Protestuji proti článku neuměle spojujícímu Chartu 77 s teroristickou skupinou, který jste dnes zveřejnili."

ARCIVÍV
Zrušen stupňovací vazky) dne

zák. č. 412/2005 Sb.

Pokus bránit tímto způsobem společnost může dosáhnout jen opak, protože poškozuje naši stranu, přestavbu, stát a odvádí pozornost od skutečných problémů. Rudolf Převrátil.

Telegramy byly napsány na zvláštním papíře, pravděpodobně strojem Robotron 6021 a přilepeny na blankety pro vyplňování telegramů.

Pracovnice pošty, která uvedené telegramy přijímala, k popisu podávajícího uvedla, že se jednalo o muže ve stáří asi 45 let,

[REDAKCE] Uvedené telegramy byly zařazeny do oběhu a odeslány adresátům.

Poznatek byl získán 4. 7. 1989 Pramenem č. 1, je hodnocen jako seriozně přenesený a je možno jej využít v informačním toku FMV.

Jsou přijímána opatření k ustanovení a ztotožnění odesilatele, napřípadě paštatele.

M. dr

ARCHIV BEZPEČNOSTI
Zrušen stupeň utajení (svazku) dnem 1. 1. 2008 podle stanov S 15/1992